

TARIM ÜRÜNLERİ TİCARETİNİN ULUSLARARASI BOYUTU

- Dış ticaretin amacı piyasadaki ihtiyacın karşılanmasıdır.
- Temel neden uluslararası mal hareketliliği değil, ülkenin denge arayışıdır.
- Ülkedeki ürün yetersizliği veya fazlalığı,
- ödemeler veya dış ticaret dengesinin kurulmaya çalışılması
- tüketici talepleri ve değişimler dış ticareti gerektirir.
- Dış ticaret amaç değil, makro ve mikro dengede araçtır.
- Dışsatıma dayalı bir kalkınma stratejisi belirlenmesi bile, ülkede üretimin artmasını ve bu yolla kalkınmayı amaçlamaktadır.
- Ülke dış ticaretini yürütürken öncelik yurtiçi çıkarlar
Dünya piyasaları ulusal çıkarların çatışma alanıdır

TARIM ÜRÜNLERİ TİCARETİNİN ULUSLARARASI BOYUTU

- Dış ticaret iç ticaretten farklı bir konumdadır.
- Ürünlerin ve piyasaların özelliklerine göre iç ticaret serbest piyasa koşullarında yürütülebilir.
- İç ticarete devletin müdahalesi pazarlama kanallarını, standartları vb yönlendirici yasalar ve vergileme ile sınırlı
- Dış ticaret serbest rekabet koşullarında yürütülemez. Çünkü ulusal çıkarlar karşı karşıya kalmaktadır.
- Dış ticaretin yürütülme koşullarını belirleyen düzenlemeler yetersiz.
- Dış rekabetten ulusal ekonomiyi korumak için düzenlemeler de gereklidir.
- Uluslararası alandaki çeşitli denge arayışları da bu düzenlemeleri zorunlu kılmaktadır.

Dış ticaret serbest olabilir mi?

- Uluslararası ticarete serbestleşme eğilimleri gittikçe hız kazandığına göre,
- Dış ticaretin serbestleşmesi koşulları neler olabilir?
- Bu soruların yanıtları ticaret teorilerinde aranır

Merkantilizm

- 17. ve 18. yüzyıllarda egemen olan ekonomik doktrin Merkantilizm'dir. Merkantilizm büyük ölçüde ulusçu yaklaşıma dayanmaktadır.
- Ülkenin refah önemlidir. Ulusal hedeflere erişmede ekonomik faaliyetlerin düzenlenmesi ve planlanması en etkin araç olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle dış ticaret kuşku ile karşılanır.
- Ulusların zenginliği kıymetli madenlere, özellikle de altına bağlı
- Bireyler altın sahibi olmaya önem verseler de altınlarından bir kısmını çeşitli ülkelerden gelebilecek kumaş, baharat, şeker vb mallarla değiştirebilir
- Bu davranış ülkedeki altın stoklarını eritebilir, dış ticaret kontrol edilmeli.
- İhracat, karşılığında altın gelecekse, istenilir
- Ancak ithalat, kıymetli madenlerin kaybına yol açar
- Dış ticaret düzenlenmeli, sınırlandırılmalı ve denetlenmeli.
- Büyük çapta ithalat yapmada hiçbir yarar bulunmamaktadır.

Liberal ekonomi(Klasik Okulcular)

- Klasik Okulcular liberal ekonomiyi savunurlar
- Dış ticaret yoluyla ülkelerin refah (gönenç) artacağı düşüncesi
- Adam Smith mutlak üstünlük teorisi ile iki ülke, iki ürün ve tek üretim faktöründen oluşan bir dünya, bir üretim deseni ve bir üretim fonksiyonu düşünmüştür.
- Bu ülkelerin işgücü maliyeti bakımından ucuza ürettiklerini satıp, pahalıya ürettiklerini almaları halinde her iki ülke, dolayısıyla dünya bu ticaretten karlı çıkacak.

Liberal ekonomi(Klasik Okulcular)

- Ricardo mutlak üstünlükler teorisine dayandırdığı karşılıklı üstünlükler teorisini geliştirmiştir.
- Teoride iki ülke de her iki üründe tek dikkate alınan faktör olan işgücünün maliyeti açısından mutlak bir üstünlüğe sahip değildir.
- Göreli olarak bir ürünün işgücü maliyeti diğerine göre daha düşüktür.
- O halde her iki ülke de göreli olarak daha ucuza ürettiği ürünün bir kısmını diğer ülke ile değiş tokuş ederse,
- İki ürünün toplam üretimi artmış olacaktır.
- Heckscher-Ohlin teorisine göre, bir ülke kendisinde bol bulunan faktörlerin yoğun bir biçimde kullanımıyla üretilen ürünleri ihraç ederken, kendisinde kıt olan faktörlerin yoğun bir biçimde kullanımıyla üretilen ürünleri ithal etmeğe yatkın olacaktır.

Mutlak üstünlükler teorisi

- Adam Smith bir ülkenin ticaret yoluyla kazanç sağlayacağına inanmaktadır.
- Terzinin kendi ayakkabısını yapmayacağını, diktiği elbise ile ayakkabıyı değiş tokuş edeceğini, bu sayede hem terzinin, hem ayakkabıcının kazanacaklarını belirtmektedir.
- Aynı şekilde, bir ülke de diğer ülkelerle ticaret yaparak kazançlı çıkacaktır.

Mutlak Üstünlük Teorisi

- Bir malı *daha ucuza üreten* ülke o malda uzmanlaşır ve onu ihraç eder. Diğer malı ise ithal eder.
- Türkiye'nin kumaşta mutlak üstünlüğü vardır. Türkiye kumaş üretiminde uzmanlaşacak ve ihraç edip, şarap ithal edecektir.
- Fransa ise şarap üretiminde uzmanlaşacak ve ihraç edip kumaş ithal edecektir.

	Kumaş (1m)	Şarap (1lt)
Türkiye	10 iG Brm	20iG Brm
Fransa	20 iG Brm	10 iG Brm

Mutlak Üstünlük Teorisi

- Her iki ülkede de 1 m kumaş ve 1 Lt şarap için 30 İG Brm
- Türkiye kumaşta, Fransa şarapta mutlak üstün
- Türkiye Kumaş Fransa şarap üretirse 3 m kumaş ve 3 Lt şarap üretilecek
- Toplam üretim artar
- $3\text{m kumaş} + 3\text{ Lt şarap} = 60\text{ İG Brm}$

Karşılaştırmalı Üstünlük Teorisi

- Mutlak üstünlükler teorisinin geliştirilmiş halidir.
- İki ülke iki ürün ve üretim maliyeti üretim hacmine göre değişmez
- İki ürün arasında sabit marjinal dönüşüm oranı var
- Üretim olanakları eğrisi doğru şeklindedir
- Her ülke görece olarak daha ucuza ürettiği üründe uzmanlaşır ve üretir
- Üretim maliyetinin görece farklılığı dış ticaretin nedenidir
- Üretim faktörleri ülke içinde serbest ülkeler arasında dolaşım yok
- Teori emeğin değeri üzerine kurulmuştur

Karşılaştırmalı Üstünlük Teorisi

İki ülkede 50 Brm İş Gücü ile üretilen ürün miktarları verilmektedir.

İngiltere'nin hem kumaşta hem de şarapta mutlak üstünlüğü vardır.

Karşılaştırmalı Üstünlük Teorisine göre önemli olan kumaşın İngiltere'deki göreceli fiyatının Portekiz'deki göreceli fiyatından farklı olmasıdır.

Kumaşın göreceli fiyatı şarap cinsinden maliyeti olarak tanımlanır.

Yani bir metre kumaşın fiyatı “bir metre kumaşı üretmek için harcanan işgücü zamanında ne kadar şarap üretebilirdik?” in cevabıdır.

	Kumaş	Şarap
İngiltere	80	20
Portekiz	20	10

Karşılaştırmalı Üstünlük Teorisi

İngiltere 1 lt şarap yerine (80/20) 4 m kumaş üretir

Portekiz 1 lt şarap yerine 2 m kumaş üretir

Bu durumda ticaret 1 lt şarap için 2-4m kumaş arasında

Eğer ticarete değişim 1lt şarap= 2m kumaş ise İngiltere karlı (İngiltere kumaş satar)

Değişim 1lt şarap=4m kumaş ise Portekiz karlı

Bu 1lt şarap için 2-4 m kumaş arasında gerçekleşecek olan bu orana değişim

(mübadele)oranını denir

	Kumaş	Şarap
İngiltere	80	20
Portekiz	20	10

Yani iki ülke arasında kumaşın göreceli fiyatı 2 kat fark etmektedir. İngiltere kumaşı Portekize göre 2 kat daha az maliyete üretebiliyor demektir.

O zaman İngiltere kumaşta, Portekiz şarapta uzmanlaşmalıdır ve satmalıdır

Ülkeler	Kullan. İş saati	Kumaş Metre	Kullan. İş saati	Şarap Litre	Toplam Kullan. İş saati
İngiltere	75	120	25	10	100
Portekiz	-	-	100	20	100

Ticaret başlamadan Her iki ülkede de 100 saat işgücü karşılığında toplam 100m kumaş, 30 lt şarap ticaret sonrasında 120m kumaş, 30 lt şarap üretilmekte

Karşılaştırmalı Üstünlük Teorisi

- Bir litre şarap kaç metre kumaşla değiştirilecek
- İngiltere 1 Lt şarap için max 4 metre kumaş vermek ister
- Portekiz de 1 Lt şarap için en az 2 metre kumaş isteyecektir
- Ticaret 1 Lt şarap için 2-4 metre kumaş arasında olacak
- 1 Lt şarap için 4M kumaş olursa kazancın hepsi Portekiz'de kalır
- 1 Lt şarap için 2 M kumaş olursa kazancın hepsi İngiltere'de kalır

Karşılaştırmalı üstünlükler teorilerinin anlaşılabilmesi için bazı temel kavramlar

- **Üretim Olanakları eğrisi:** Belli bir teknoloji düzeyine sahip bir ülkenin elindeki üretim kaynakları ile iki üründen üretebileceği çeşitli bileşimleri gösteren doğru
- **Fırsat maliyeti:** Bir malın üretimini bir birim artırabilmek için gerekli kaynaklarla başka bir maldan ne kadar üretilebileceğini gösterir. Ülke elindeki olanaklarla bir ürünün üretimini bir birim artırırsa diğer ürünün üretimini belli bir miktardan vazgeçme durumundadır
- Üretim hacmi değişirken fırsat maliyetleri sabit kalıyorsa, yani dönüşüm eğrisi üzerindeki her noktada 1 birim besin maddesi üretiminin fırsat maliyeti 1/2 birim giyim eşyası ise, burada sabit fırsat maliyetlerinden söz edilir. Bu durumda üretim olanakları eğrisi bir doğru ile gösterilmektedir.

Karşılaştırmalı üstünlükler teorilerinin anlaşılabilmesi için bazı temel kavramlar

- **Toplumsal kayıtsızlık eğrileri:** Tüketicie aynı faydayı sağlayan çeşitli mal bileşimlerini gösteren noktaların birleşmesiyle oluşan eğriye tüketici kayıtsızlık eğrisi denilir. Bu eğri üzerinde yer almak kaydıyla bir mal yerine diğerrinin tüketilmesi ile tüketim miktarları değişmekte, ama bu iki malın yeni tüketim bileşimi ile de aynı toplam fayda sağlanmaktadır.